

Wieringer Eiland Museum
Jan Lont

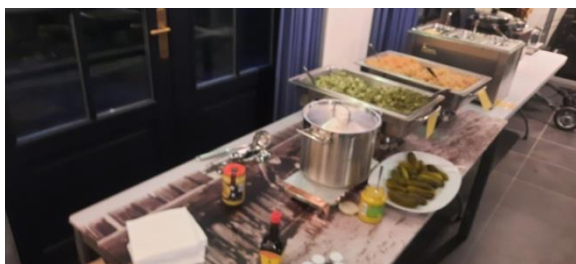
Klepel februari 2023

Nieuwjaar: stamppotten, midwinterhoornblazen en een nieuwe expositie

Op 7 januari 's avonds waren de vrijwilligers uitgenodigd om, al dan niet met partner, het nieuwe jaar 2023 gezamenlijk in te luiden met een stamppottenmaaltijd in het bezoekerscentrum. Het was goed dat we dat weer konden, na enkele jaren van verdrietige coronamaatregelen. Zo'n veertig personen hebben van de uitnodiging gebruik gemaakt, waaronder vier midwinterhoornblazers, die verderop in de avond buiten een concert zouden geven. Midwinterhoorns maken in de eenzame nacht een védragend en wat melancholiek geluid, in tegenstelling tot de stemming binnen. Die zat er van meet af aan goed in, wellicht doordat ieder zijn eigen bord en bestek mee diende te nemen, wat een ongedwongen sfeer alleen maar stimuleerde. Er was voor elk wat wils: zuurkool, preistamppot, boerenkool, hutspot, snert en grauwe erwten en erwtensoep. Eén en ander zelfgemaakt door een aantal onvolprezen vrijwilligers van ons museum. En rookworst, wijn en frisdrank. De voorzitter, André Lont, gaf de aftrap.

Na afloop van de maaltijd werd er over Stroe in het duister gewandeld, vergezeld van de sonore klanken van de midwinterhoorn. Een gedeelte van de mensen bleef achter. Na terugkeer van iedereen werd een film bekeken over het museum in vervlogen jaren, samengesteld door Mart Horstman, en werd het nieuwe jaar 2023 ingewijd met een glas glühwein.

foto's Harry Jasper/ HB

Een nieuwe expositie

Zo langzamerhand komt ook het nieuwe seizoen in zicht, waarvoor zich gaandeweg de plannen ontvouwen. Tot 1 april is nog de tentoonstelling 'Naaldkunst van weleer' te zien. Daarna komt er een nieuwe tentoonstelling **in het bezoekerscentrum**: "Amateurschilders van Wieringen", in samenwerking met onze Kunstuitleen.

Voor de vitrines in het **uutlid van de boerderij** hebben we een idee, waarbij wij u graag als lezer van de Klepel willen betrekken. **Mensen met een verzameling worden uitgenodigd om deze gedurende een jaar ter beschikking te stellen van het museum, en deze ten toon te stellen.** Het gaat om voorwerpen die passend zijn voor een museum (liever géén foto's of ansichtkaarten) en geschikt voor in een vitrine.

Uiteraard hopen we op veel aanmeldingen, zodat we een keus kunnen maken. Aanmelden bij: m_horstman@quicknet.nl. Ook de Historische Vereniging Wieringen doet mee met het vullen van een vitrine in het uutlid van de boerderij!

2

In memoriam Janny Slotboom-Guillot

Op 24 december 2022 overleed na een kort ziekbed ons bestuurslid Janny Slotboom. Op 2 januari vond na een bijeenkomst in ons museum, de begrafenis plaats op het kerkhof van Stroe. Velen vormden een erehaag op weg daar naartoe. Onze voorzitter André Lont hield de volgende toespraak.

"Op kerstavond van het jaar 2022 kijk ik naar mijn boekenkast en pak een boek met de titel **Icoon van Stroe**. Dan sla ik het boek open en bij de intro lees ik op **bladzijde 1** dat het gaat over een meisje en haar gastvrijheid. Dit meisje is geboren in Rotterdam op 9 november 1932.

Ik blader nog wat verder in het boek en kom op **bladzijde 60**. Inmiddels is het meisje een getrouwde vrouw en twee dochters. Zij met haar man Hans en de dochters Monique en Arleen hebben bijna de gehele wereld rond gereisd. Na twintig jaar in de zandvlakte van Saoedi-Arabië gewoond en gewerkt te hebben vonden ze een plekje op het voormalige eiland Wieringen.

De beide dochters reisden en werkten verder in de wereld van Amerika tot Dubai. Hans en Janny kochten een vervallen boerderij en gingen deze opknappen en verbouwen. Na deze enorme klus werden er al snel contacten gelegd met de bewoners van Wieringen.

Op **bladzijde 73** lees ik dat Janny gastvrouw werd van het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont. Zij verdiepte zich al snel in de historie van Wieringen. Met haar kennis en ervaring van gastvrijheid werd zij al snel een top-gastvrouw van het museum.

Op **bladzijde 80** lees ik dat er een nieuwe voorzitter wordt gekozen die wel even snel de jaarvergadering zal leiden. Maar bij de rondvraag wist Janny de ledenvergadering nog een tijdje bezig te houden met de vele positieve vragen waarmee zij kwam. De vragen, altijd in het belang van het museum, waarmee het museum gekomen is waar het nu staat.

Op **bladzijde 82** staat dat Janny gekozen wordt tot bestuurslid van deze vereniging. Met haar kennis en kunde was dit een welkome aanwinst. Janny regelde altijd de activiteiten en vooral de groepsbezoeken. De wereld van computers kende ze niet, maar de stukken werden voor haar geprint.

Vervolgens lees ik op **bladzijde 85** dat de vereniging haar inzet belooft met de **Lont Trofee**. Dit is een trofee voor personen die zich zeer verdienstelijk hebben gemaakt voor het behoud van de Historische cultuur op Wieringen.

Op **bladzijde 89** lees ik dat er voor de familie veel veranderde. Dochter Arleen trouwt met Rik en dat wordt gevierd met een feest in Zaandam.

Maar kort daarna kwam het noodlot en ontviel haar dochter Monique de familie en dat was een zware last voor Janny. Met alle respect voor de kracht van haar karakter en steun van familie en vrienden wist ze zich goed in het leven staande te houden.

Op **bladzijde 90** staat dat zij met Arleen en Rik een tijd in Spanje verbleven alwaar zij genoten van de gastvrijheid en Spaanse zon. In november van 2022 vierde Janny haar 90^e verjaardag niet op Wieringen aan Zee, maar bij Niedorp aan Zee. Wel in een accommodatie geleid door een Wieringer, buurman en vriend van Janny.

Bladzijde 91... ik hoop dat wij haar nog vele jaren zullen herinneren als de markante en actieve vrouw, gastvrouw en steunpilaar van het Museum Jan Lont die ze gedurende lange tijd geweest is. Wij zullen haar enorm missen bij alle kleine en grotere traktaties (Pasen, Sinterklaas en natuurlijk Kerstmis) die zij ons heeft laten genieten:

een Icoon van Stroe en het Wieringer Eilandmuseum

Namens bestuur en alle vrijwilligers: André Lont, Bestuursvoorzitter Wieringer Eilandmuseum Jan Lont

9 november 2022: Janny, onderweg naar en tijdens de viering van haar 90e verjaardag in ons museum

Over waterputten, deel 2

In de vorige Klepel stond een artikeltje over regenwaterputten en welputten. Janny Slotboom heeft dit aangedragen.

Een welput kon op verschillende manieren gemaakt worden. Hoe dat op Wieringen ging heeft Kees Hos in 1976 opgetekend uit de mond van zijn buurman Meyert Mulder, de timmerman/aannemer uit Westerland.

Kees Hos

Wij wonen in een vroegere kaasfabriek. Binnen is een put. Deze put kwam bij de verbouwing in 1976 onder de vloer tevoorschijn. Hij was volgestort met bouwafval. Nadat we de put leeg gemaakt hadden bleek hij ongeveer negen meter diep te zijn. Er stond geen water in.

De kaasfabriek is gebouwd in 1916, Wieringen had nog geen waterleiding, een goede waterput was in die tijd onmisbaar. Hoe kan zo'n put, die zeker water gegeven heeft, nu droog staan?

Onze vroegere buurman, timmerman-aannemer Meyert Mulder, geboren in 1909, heeft mij verteld, hoe in zijn jeugd zo'n put gemaakt werd.

de "stromende" put bij zware regenval

Het verhaal van Meyert Mulder

Bij het begin van de bouw, na het uitzetten van de fundering, werd ook de plaats van de put bepaald. Daar begonnen twee putmakers een rond gat te graven van anderhalf à twee meter doorsnede tot ze zo diep waren dat ze de grond niet meer omhoog konden gooien, dat was dus al een metertje in de keileemlaag, die hier ongeveer negen meter dik is. Die plakkerige keileem met stenen erin uitgraven was behoorlijk zwaar werk.

Van drie sparren werd een driepoot opgericht met bovenin een katrol. Hierover liep een touw met aan het eind een emmer die dan beneden vol werd gespit, opgehaald en geleegd.

Aan het eind van de tweede graafdag was men bijna door de keileem heen (hier dus ongeveer 8 1/2 meter diep!) en zag je de bodem vochtig worden. Dat komt omdat onder de keileem een zandlaag is die het water doorvoert. Keileem sluit het water juist af. Dan stopte het graven voor die dag.

Op de derde dag werd het werk afgemaakt. De timmerman had van zes plankjes boogstukjes gemaakt om op de bodem van de put een platte houten ring te kunnen samenstellen. Die werd beneden in elkaar gespijkerd want als hele cirkel paste hij niet door de putmond.

Dan moesten de stenen voor de putwand naar beneden. Dit waren vaak halve stenen, maar een beetje schuin doorgehakt. Met de lange kanten naar buiten werden ze plat gestapeld op de houten ring. Zo werd de put vanzelf rond en kon niet instorten. Na een halve meter hoog stapelen werd een tweede houten ring samengesteld. Achter de gestapelde stenen werden rondom plankjes rechtop gezet, helemaal in de rondte. Ze kregen voldoende steun door de tweede houten ring zodat doorgedaan kon worden met stenen stapelen. Bij de bovenkant van de verticale plankjes werd een derde houten ring gelegd, waarna weer een eind gestapeld werd.

Dan stopte de stenenlegger en begon hij dieper te graven. Al spoedig kreeg hij water in de put, maar er werd nog even door gegraven. Ondertussen zakten de stenen putwand door zijn eigen gewicht naar beneden tot op de zandbodem onder de keileem.

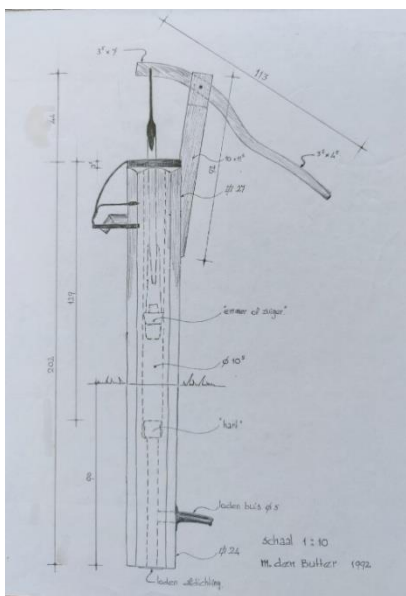
Nu was het zaak om zo snel mogelijk door te gaan met stapelen om boven water te blijven. Want het water kwam geleidelijk sneller omhoog! De put was onderin ongeveer anderhalve meter breed, maar naar boven werd hij smaller, tot minder dan een meter.

Alleen het bovenste stuk van de put werd met metselspecie in elkaar gezet. Hierop kwam ongeveer gelijk met het maaiveld een hardstenen plaat met een rond gat erin waar een akertje doorheen kon. Daarmee putte men het water. Het gat werd afgesloten met een houten deksel. Er waren heel veel waterputten op Wieringen, elke boerderij had er meerdere en ook in het land waren hier en daar putten voor drinkwater voor het vee. Een houten pomp vergemakkelijkte in de boerderijen het langdurige putten.

De diepte van de putten varieerde enorm. Sommige putten waren maar drie meter diep, andere tot wel elf meter. Dat was afhankelijk van hoe diep het water zat. Ook de kwaliteit van het water was heel verschillend, sommige putten gaven zelfs brak water.

Door het inpolderen van de Wieringermeer kwamen veel putten droog te staan omdat de tegendruk van het zeewater op de zoetwaterbel onder Wieringen wegviel. Dat was ook het geval met de welput van de kaasfabriek. Toen de Wieringermeer in de oorlog onder water gezet werd is er vast weer water in de put gekomen, maar dat vermeldt het verhaal niet.

De putten van Jan Lont

Ook de museumboerderij telt twee welputten, één op stal en één buiten tegenover de dooddeur tegen het woalke aan. De buitenput is 3,70 m diep. De welput binnen, in de buurt van de buitendeur van de koestal 6,30 m. Aan de diepte van de welputten kan je de dikte van de keileemlaag bepalen.

In Westerland, waar de keileem in de voorlaatste ijstijd het hoogst opgestuwd is, zijn de putten het diepst. Maar ook Stroe ligt op een keileemrug getuige de diepte van de welput buiten.

Aangezien alle (Wieringer) boerderijen minstens één welput hadden (er was nog geen waterleiding op Wieringen) zou het interessant zijn om eens uit te zoeken om hoeveel putten het in totaal gaat! En reken eens uit hoeveel stenen er gebruikt moesten worden als een gemiddelde laag 26 stenen telt en de gemiddelde hoogte 4 ½ m. is!

Core-spinning en blauwe verf maken

Bericht van de spingroep

kerstboom met wolversieringen

Vier á vijf keer per jaar komt de wol/spingroep van het museum bij elkaar.

De laatste keer was dat op 11 december. We hadden elkaar een opdracht gegeven: maak iets van wol voor in de kerstboom.

Nu gaat de ene opdracht wat gemakkelijker dan de andere en dit was een moeilijke. Wat kan je nou van wol voor in de kerstboom maken? Iedereen bleek op die elfde december één of zelfs meerdere dingen gemaakt te hebben. Genoeg om een hele kerstboom te vullen en het stond nog leuk ook!

Kettingen, ballen, harten, engelen, het was er allemaal!

core spinning

Ons lid Elly gaf uitleg hoe je core-spinning moet doen en demonstreerde dat ook. Daarmee hielden we ons de rest van de middag bezig. Dit was toch weer iets heel anders dan een gladde draad proberen te maken! Wat zouden we nu eens op 19 februari, onze volgende bijeenkomst gaan doen? Er werd gekozen voor het maken van blauwe verf van de wedeplanten uit de museumtuin. Dat moet gebeuren voordat de planten bloemen gaan krijgen, want dan is de verfstof weg.

Het liefst ook meteen nog de wol verven. Vermoedelijk moeten we dan eerder dan 13.00 uur beginnen, want het is nogal bewerkelijk. Wil je ook meedoen? Leden van het museum

kunnen lid worden van de spingroep. Kosten: 4 euro per keer met gratis consumptie.

**Omdat alles duurder is geworden, hebben we besloten
na vele, vele jaren
het lidmaatschap van ons museum met € 2 te verhogen naar € 19,50.
Daarnaast wordt de entreeprijs verhoogd naar € 6,-- .
De prijs van koffie en thee is ook omhoog gegaan naar € 2,50.**

Museum nam afscheid van Renso en Marga Smit

Renso en Marga Smit hebben in stilte afscheid genomen van ons museum. Hun gezondheidstoestand liet niet toe, nog veel langer werkzaamheden te verrichten. Zij blijven wel sterk geïnteresseerd in het museum. Want ze hebben beiden gedurende lange jaren veel gedaan voor het museum: Renso is bestuurslid geweest en als zodanig penningmeester tussen 2008 en 2014. Zijn penningmeesterschap was altijd stipt in orde.

Samen met Marga heeft Renso – samen met Reginald Visser en Henk Braad -- veel gedaan voor de realisatie van het bezoekerscentrum en beiden hebben ze de catering (waaronder het stamppottenbuffet) van het museum altijd prima verzorgd. Wij stelden het zeer op prijs dat zij ons bedacht hebben met alle bak- en kookapparatuur! Als dank voor hun vele werk heeft André Lont namens het bestuur een bloemstuk bij hen gebracht.

7

Telescopen te huur!

De Rijksuniversiteit Groningen heeft twee telescopen beschikbaar gesteld aan het Wieringer eilandmuseum Jan Lont, één van de donkerste plekken in Noord Holland. Het wordt mogelijk een telescoop te huren om thuis al de sterren te bekijken. Het museum timmert de laatste jaren aan de weg met verschillende soorten activiteiten: in 2021 werd er de eerste Donkerte Belevingsplek geopend. De telescopen van de RUG kunnen begin 2023 worden gehuurd en alle informatie komt te zijner tijd op de website te staan.

Te gast bij het Wieringer eilandmuseum Jan Lont

Annie Lont vertelt

[....] We lopen terug naar de auto en het begint helaas weer te regenen. Dat zal deze zondag niet meer ophouden. Dus we moeten er maar het beste van maken. Mijn oudste zoon wil graag het monument op de Afsluitdijk bekijken, ook nu het regent, dus we rijden erheen. Helaas, het monument is door verbouwingen afgesloten dus we hebben er nog een reden bij om terug te keren. We moeten nog wel een flink stuk doorrijden op de Afsluitdijk voordat we weer kunnen omkeren. Wat zullen we nu gaan doen?

Via Holland boven Amsterdam hebben we vooraf de tip gehad om naar het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont te gaan, dat is niet ver van Den Oever. Een museum is misschien wel een goed idee met dit weer. Als we daar aankomen, zien we maar een paar boerderijtjes dus ik denk bij mijzelf, hier zijn we binnen een kwartiertje wel weer klaar. Kunnen we daarna nog lekker vis gaan eten in Den Oever.

Eenmaal binnen, koop ik 5 toegangskaartjes bij een vriendelijke, wat oudere, dame. We lopen naar binnen en ik zie dat de dame haar jas begint aan te trekken. 'Ik ga jullie rondleiden' zegt ze. Ze stelt zich voor als Annie Lont. Geen familie van Jan Lont die hier gewoond heeft en naar wie het museum vernoemd is. We lopen met Annie naar buiten naar een andere boerderij. Dat is het voormalige woonhuis van Jan Lont.

De rondleiding duurt uiteindelijk anderhalf uur en we vervelen ons geen moment. Het is super interessant om Annie te horen vertellen over het leven vroeger op dit eiland. Ik zie ook dat mijn tieners alle drie tot het einde geboeid blijven. Ze stellen ook regelmatig een vraag aan Annie en ik merk dat ik trots ben op mijn kinderen als ik dit van een afstandje sta te bekijken. Zelf vind ik het ook boeiend, omdat ik zelf op het platteland ben opgegroeid en veel bij boeren heb gewerkt als kleine jongen. Na anderhalf uur zijn we weer terug bij de ontvangstruimte en drinken we nog een kop thee. Dit bezoek is echt meer dan de moeite waard. Mijn dochter schrijft een positieve review in het gastenboek. Als je hier heen gaat, zorg dan dat je met deze rondleiding mee gaat. Daar krijg je geen spijt van, het is echt een aanrader. Zelfs met tieners.

familie 'vakantaseren', Mario,

12 november 2022

0-11-22
Interessant museum!
Leuk om te zien hoe het vroeger was en zeker ook met het verhaal erbij. Zelfs de tieners vonden het erg leuk. Heel erg bedankt.
Groet, familie Vakantaseren

Zondag 12 februari, 14.00 uur: Verhalenmiddag in het museum Jan Lont met muziek en verhalen!

Zondag 2 april, OPENING VAN HET SEIZOEN 2023-2024